

מיילי דתמיהי

הערות והארות בהלכה ובשמעתתא

בגט, ואגב משיב גם לשאלת השואל בענין גילוח שערות נשים, וז"ל: גם מ"ש שאסר שם להנשים לגלח הראש משום לא יהיה כלי גבר כמבואר בשו"ע סי' קפ"ב, וביש"ש פרק מצות חליצה סי' ט"ז כתב שלוקה. וע"ז כתב שהרב ר' שמחה יואל עת היה שם בקיץ העבר שחק ע"ז שלא אסרו רק גלוח המיוחד לאיש, הנה לא ידעתי שמחה מה זו עושה, וכל שמנהג אנשים הוא לגלח בודאי אסור. ועל זה אני קורא ויספר המן לזרש אשתו שאסור ליהודי לספר אשתו בגלוח, וזה פשוט. עכ"ל.

אחר שכתבתי זה מצאתי בספר תוספת חיים בדרך אבות הנ"ל עמ' קעט, שמביא מספר 'בעקבי הצאן' תירוץ תמוה בזה. וז"ל: ועל כרחק צריך לומר כי מה שכתב השואל ומשיב 'ויספר המן וכו'' מיירי רק בתגלחת מגולה, דאי לא תימא הכי, תקשה לבעל שואל ומשיב קושיית הכסף משנה (הל' עכו"ם פי"ב ה"י), שלא יתכן לאסור "תגלחת מכוסה" באיסור תורה, דמאי שנא מאיש המגלח שער בית השחי ובית הערוה דהוי לכו"ע רק מדרבנן כמפורש להדיא בגמ' (נזיר נ"ח:): עיי"ש. ומה שכתב השואל ומשיב בספרו דברי שואל שחייבת לספר הוי בתגלחת מכוסה, שהוא מנהג לגדר וסייג, כמו שנתבאר לעיל באות ב' ג' ד' ולא קשה מידי, ועי' בהג"ה כאן.

וז"ל בהג"ה שם אות כג: ומה שכתוב בהיכל הברכה (ויקרא דף קע"ז טור ג' ד"ה שורשי מצות) מיירי במגלחת בתער, ובתגלחת מגולה דוקא, כנראה משינוי הלשון שם, שמדבר מדבר שנפרץ, וכן בשואל ומשיב הנ"ל מיירי בתגלחת מגולה, שדבר זה היה "מודע" (=אופנה) בזמן ההוא לילך כן בגלוי ר"ל וכן היה בכמה זמנים, כמבואר בספר שואל בחיר ה' (עמוד רמ"ד בהג"ה ד"ה ועוד) עיי"ש.

הנה עיינתי במקורות שציין ולא נזכר מזה כלל שמייירי בשערות מגולות דוקא לא מיניה ולא מקצתייה, אדרבה המשמעות שם מכוסה דוקא עיי"ש היטב. וגם מה שהוציא מן הכס"מ שהרמב"ם אסר רק בראש מגולה, לא לזה כיוון הכס"מ מעולם, שמ"ש הכס"מ שתגלחת בראש

גילוח שערות הנשואות חובה או איסור להגרי"ש נתנון

הגאון רבי יוסף שאול נאטאנזאהן זצ"ל בספרו דברי שאול על התורה, מהדורא קמא, פרשת נשא (דף צ"ה ע"א), בפסוק 'ופרע את ראש האשה' כתב: דבאמת השער הם ערוה וכבר נזכר בשיר השירים... ועל כן לא הותר רק לבתולות הפנויות, אבל לאשת איש נאסר זאת למען ישמרו מתבערת היצר ולא יתגרו עליהם יצה"ר. והנה לזאת האשה המנאפת לא הסירה שער, יען כי יודעת כי מאשת איש נשמרו בני ישראל הקדושים, וכבר מצינו במדרש שנבוכדנאצר צוה להשמר מא"א, ועל כן היו מניחים שערותם למען לא יודע לאיש אם הן אשת איש. ולכן בסוטה צותה התורה שתסתור קליעת שעה כדי לבזותה, כדי להראות קלונה שנכשלה עי"ז שרצתה לזנות, ועל כן לא גלחה שעה. וזה אומר מכאן לבנות ישראל שגלוי ראש גנאי להן, והיינו שגנאי להן שעברו חוק שמוזהרין הן שיגלחו שערן, והיא לא עשתה כמשפט, ועברה חק ודת יהדות, וכדי בזיון וקצף, ודו"ק. עכ"ל.

והנה אף שדבריו דברי דרוש המה, שכן בודאי בזמן המקרא משנה ותלמוד נהגו כל הנשים לגדל שערותיהן כדמוכת מהרבה מקומות בש"ס אשר אין כאן המקום לפרטם, ואין משיבים על הדרוש. מ"מ אם לא היה סובר כן להלכה, לא היה דורש כן. ומדבריו הקדושים אלו הובאו לסיוע על החיוב לגלח השערות בהרבה פוסקים, ביניהם: קונטרס בני יונה (להגר"ר מנחם יוסף הלוי היימליך דומ"ץ מישקאלץ) תשובה ג (הובא בספר תוספת חיים בדרך אבות (קרויס) עמ' עו, וכן הובא שם בעמודים קכח, קמב, וקמד). וכן הובא בטהרת יו"ט על יסוד יוסף ח"ד עמוד פג, שו"ת דברי ישראל ח"ב אהע"ז סי' ל, שו"ת להורות נתן ח"א סי' קה, נטעי גבריאל הל' נדה ח"ג פ"ג אות ל, ושו"ת קנין תורה בהלכה ח"ו השלמה סי' כ.

וזה צע"ג ממה שכתב הגרי"ש נאטאנזאהן בעצמו בשו"ת שואל ומשיב ח"א מהדו"ק סי' סה, שדן שם איך כותבים שם העיר "באלשעוויטץ"

שואל דבר הניכר טובא" לעומת בית השחי וערוה, פירושו שראשו של אדם הוא גדול ועומד במעלת הגוף, ואינו דומה לשחי וערוה שהם בגדר 'בית הסתרים' (ראה שו"ע יו"ד סי' קצט), משא"כ הראש אע"פ שהוא מכוסה בנשואה (ראה שו"ע שם).

וגם איך עלה בדעתו לומר שהרב השואל המוזכר בשואל ומשיב אסר לנשים ההולכות בפריעות הראש לגלח שערן, והרב שמחה יואל התיר, והגרי"ש נאטאנזאהן חיזק את האיסור, ואף אחד לא מזכיר את השאלה שכמעט נשאלת מאליה - מי התיר בכלל לנשים אלו לצאת בראש פרוע? גם אין לתרץ שמיידי רק בבתולות, שכן ר' יוסף

שואל כותב דברים ברורים "אסור ליהודי לספר אשתו בגלוח". ולכאוי' כאשר יש סתירה בין דבריו בדרוש לדבריו בתשובות, העיקר להלכה כדבריו בתשובות. אבל עדיין צ"ע איך קאמר בדרשותיו דבר שהוא היפך ההלכה (לשיטתו בתשובות), ולא עוד אלא אשה שאינה עושה כן היא "עברה חק ודת יהדות, וכדי בזיון וקצף". ומצוה ליישבו. כמובן, שלא באתי להכריע בזה שום דבר הלכה או מנהג, כי אינני ראוי לכך, ובאתי רק לדון מהי שיטת הגרי"ש נאטאנזאהן בזה.

משה וויס

סוד התענית ב"ג אדר ובערב פסח

אור י"ג לאדר השני, הלא לך למינדע כי בימי הפורים ובליל פסח מותר לשתות כל יין שירצה האדם ולהתענג ולהתפנק, ומפני שסמאל וחוייא בישא דרכם להכניס שמחה בלבות בני אדם ולתת בלבם לאכול ולשתות. ואח"כ עולה ומסטיין, וזהו סוד התענית שמתעניין ב"ג באדר, והוא להכניע כחו מלהשטיין, וזהו סוד ג"כ שמתעניין הבכורות והאיסטניסין וקצת בני אדם אחרים בערב פסח, והטעם מפני שישראל חייבים לשתות ארבע כוסות בליל פסח וכדי שלא ישיטנו עליהם סמאל ונחש נוהגים להתענות בערב פסח להכניע כחם. ולהורות כשישראל שמחים ושותים בימים אלו אינו ח"ו להשלים תאות היצה"ר אלא לעבודת קונינו שהרי הם מקדימים להתענות קודם לכן להכניע תאות היצה"ר: (מגיד מישרים - פרשת ויקהל)

עיקר קדושת פורים שנתברר כל התאוות

...ושתיית יין עצמו היא התאוה שבו היה חטא אדם הראשון למאן דאמר ענבים סחטה לו וכן חטא נח וישכר וחטא דעשרת השבטים במזרקי יין כמו שאמרו בשבת (קמז ע"ב) וביקרא רבה (ה, ג) מחמרא דפרוגיתא. אבל בפורים חייב לבסומי והשתיה כדת של תורה ואף על פי ששותה ומשתכר וזה בכלל אשר שנא ה' כמו שאמרו (פסחים קיג ע"ב) שלושה הקב"ה אוהבן שאינו משתכר ומכלל הן נשמע לאו לכל לך היין הרמה שכר. אבל בפורים אין רע דזהו עיקר קדושת הפורים שנתברר שכל התאוות דבני ישראל הם בקדושה והכל להשם יתברך וכל מה שעשו נגד זה לא עשו אלא לפנים ולמראית העין ולא עינה מלבד: (רסיסי לילה - אות נח)

סוד השמחה בשתיה דייקא

נראה לי בס"ד דידוע שפע האכילה נמשך מן אותיות י"ה שבשם, שהם חכמה ובינה, ושפע השתיה נמשך מן אותיות ו"ה שבשם, שהם תפארת ומלכות בסוד אכלו רעים שתו ושכרו דודים [שיר ה' א']. ולכן בזמן שבית המקדש קיים השפעה עליונה יתרבה השפע באכילה, שנמשך מן אותיות י"ה, ולכן השמחה תהיה בבשר שהוא אכילה, אבל כשאין בית המקדש קיים דאין השפעה עליונה לא יתרבה השפע באכילה, אלא רק בשתיה בלבד שהיא תחתונה, ולכן השמחה ביין, שהוא שתיה, ולכן נס הפורים שהיה בחוץ לארץ השמחה שלו היא בשתיה שהיא תחתונה. (בן יהוידע פסחים קט, א ד"ה ועוד נראה)